

BÜYÜME KORKUSU ÖLÇEĞİ'NİN (BKÖ) GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

DEVELOPING GROWTH FEAR SCALE (GFS): VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Nida ATEŞ¹, Melis Seray ÖZDEN YILDIRIM²

Öz

Bu araştırmanın amacı, 18-35 yaş arasındaki kişilerin normal gelişim süreçleri içinde büyümek ve yetişkin olmakla ilgili korkularını ölçecek bir ölçek geliştirmektir. Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA), Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve test tekrar test güvenilirlik analizleri için üç ayrı çalışma grubu üzerinden toplam 733 kişi ile çalışma yürütülmüştür. AFA sonucunda varyansın % 58.16'sını açıklayan 14 madde ve Sosyal-Duygusal Yalnızlık, Romantik İlişkileri Sürdürmede Zorlanma, Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar, Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma olarak 4 faktörden oluşan bir yapı elde edilmiştir. DFA sonucuna göre maddelerin faktör yüklerinin .51 ile .87 arasında değiştiği görülmektedir. DFA sonucunda uyum indeksi değerleri $\chi^2= 247.03$, $\chi^2/df= 3.48$; RMSEA=0.073, GFI=0.93, CFI=0.93, IFI=0.93, SRMR= 0.056 olarak bulunmuştur. Bu değerler modelin kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğunu göstermektedir. Ölçeğin tümü için elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise .75 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin madde toplam korelasyonlarının .24 ile .56 arasında değiştiği görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular Büyüme Korkusu Ölçeği'nin psikoloji alanında kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Büyüme Korkusu, Beliren Yetişkinlik, Peter Pan Sendromu

Abstract

The aim of this study was to develop an instrument for measuring fears of persons' about growing and being an adult, aged between 18-35. Exploratory Factor Analysis (EFA), Confirmatory Factor Analysis (CFA) and test-retest reliability analysis were performed on three different study groups consisted of 733 people. As a result of EFA, a 20-item and a four-factor structure model, consisting of Social and Emotional Loneliness, Difficulty in Maintaining Romantic Relationship, Negative Attitudes Against Marriage, Difficulty in Preparation for Independent Living and Internalization of Responsibility, which explains % 58.16 of the total variance was

¹ Arş. Gör., İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İstanbul-Türkiye, n.ates@iku.edu.tr

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İstanbul-Türkiye, m.ozden@iku.edu.tr

obtained. According to CFA results the factor loadings ranged between .51 and .87. CFA, predictive validity and findings directed to reliability studies concerning construct validity of the scale were presented. Model fit indices were found as $\chi^2= 247.03$, $\chi^2/df= 3.48$; $RMSEA=0.073$, $GFI=0.93$, $CFI=0.93$, $IFI=0.93$, $SRMR= 0.056$ in the wake of analysis. These values show that model-data fit is sufficient. The internal consistency reliability coefficient of the entire scale was .75. Findings also demonstrated that item-total correlations ranged between .24 and .56. These results showed that this scale is a valid and reliable instrument that can be used in psychology.

Keywords: Growth Fear, Emergency Adulthood, Peter Pan Syndrome

1. GİRİŞ

Endüstrileşme ve değişen yaşam koşullarının yetişkinliğe geçiş üzerindeki etkisi günümüzde de devam etmektedir (Arnett, 2000). Özellikle son yıllarda endüstrileşme ve postmodernizm ile birlikte yetişkinliğin gerektirdiği sorumlulukları yerine getiremeyen, bağımsız yaşama hazırlık yapamayan, uzun süreli romantik ilişkileri sürdüremeyen, hem iş hem de kişilerarası ilişkiler anlamında hayatına şekil veremeyen, büyümekten korkan hatta büyümeyi reddeden bireylerin sayısının giderek arttığı gözlenmektedir. Çoğunlukla 18-25 yaş arasındaki bu kişilerin, fiziksel ve biyolojik değişimlerine göre olmaları gereken gelişim dönemlerinde kendilerinden beklenen gereklilikleri yerine getiremedikleri dikkat çekmektedir. Çünkü bu kişiler ergenlik dönemini tamamladıklarını belirtirken aynı zamanda da kendilerini henüz yetişkin olarak tanımlamamaktadırlar. Geç ergenlik, erken yetişkinlik, gençlikten yetişkinliğe geçiş gibi kavramlar ise bu dönemin anlaşılmasında yetersiz olabilmektedir, bu da “Beliren Yetişkinlik” olarak tanımlanan yeni bir kavramın gelişmesine sebep olmuştur (Arnett, 2004).

Beliren yetişkinlik dönemi, kişilerin kim olduklarını, hayattan ne istediklerini ve belediklerini, kendi yetenek ve sınırlarını keşfetmeye çalıştıkları bir kimlik arayışı dönemidir (Arnett, 2004). Bu dönemin sonucunda henüz kendini ne ergen ne de yetişkin olarak tanımlayan birey sonsuz olanaklar içinde kendine odaklanarak, sayısız planlar yaparak ve bu planlara göre de her seferinde kararlarını istediği gibi değiştirerek bir dönemin sonuna gelecek ve yetişkin kimliğini bulacaktır. Arnett’in (2000) ileri sürdüğü beliren yetişkinlik döneminde olduğu gibi, bir kişi 18-25 hatta 28-29 yaşlarını geçtiği halde kendisini hala bir yetişkin olarak tanımlayamadığında, bu kişinin nasıl tanımlanacağı bir problem durumu oluşturmaktadır. Burada yeni bir kavram ihtiyacı doğmaktadır, o da “Büyüme Korkusu”dur. Yaşamboyu gelişim yaklaşımı çerçevesinde özellikle son çeyrek yüzyılda oluşan postmodern değişim sürecindeki toplumlar için daha önceden tanımlanmış olan bazı gelişim evrelerinin özelliklerinin artık birçok kişi tarafından tam olarak karşılanamadığı gözlenmektedir. Postmodernleşen yenedünya anlayışı içinde toplumun bu hızlı değişim sürecinde kimlik gelişimi süreci de değişmektedir (Özgüngör, 2009). Psikolojik, sosyal ve kültürel etkileşimlerin ışığında, gelişim dönemlerinden bağımsız olarak, yetişkin olma ve büyümeyle ilgili yaşanan problemlerin daha net betimlenmesi ve anlaşılması ihtiyacı doğmaktadır. Kiley’in (1983) tanımlamış olduğu “Peter Pan Sendromu” (PPS)’na istinaden de tanımlanabilecek büyüme korkusu günümüzde yaşı genç yetişkinlik dönemine denk gelen ancak genç yetişkin olamayan kişilerin sorunlarının daha net anlaşılmasında ve tanımlanmasında oldukça etkili olabileceği düşünülmektedir. Hem Kiley’in (1983) hem de Arnett’in (2000) ileri sürdüğü kavramların benzerliklerinden yola çıkarak genç yetişkinlerin içinde buldukları dönemin gelişim özellikleriyle açıklanamayan, yetişkin

olmaya dair yaşadıkları zorlukları daha iyi tanımlanabilmesi amacıyla Büyüme Korkusu Ölçeği geliştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

1.1. Büyüme Korkusu ve Beliren Yetişkinlik Kavramları

Yaşı 18 ve üzeri olmasına rağmen bağımsız yaşama, sosyal ve duygusal ilişkileri sürdürme ve yaşamıyla ilgili sorumluluk almakta zorlanan insanlarla hem kliniklerde hem de günlük yaşamda sıkça karşılaşmaktadır. Arnett' e (2000) göre son 60 yıldaki hızlı endüstrileşme ve değişen yaşam koşulları, ebeveyn rollerindeki değişiklikler, eğitim hayatının uzaması, evlenme ve çocuk sahibi olma yaşının uzaması gibi durumlarla bağlantılı olarak özellikle 18-29 yaş arasındaki bireylerin yaşam biçimlerinde önemli değişiklikler olmuştur. Ergenlik yaşının ve yetişkinliğin daha ileri yaşlara doğru ertelenme eğilimi göstermesi (Atak, 2005) sonucu arada kalan bir dönem olarak da nitelenebilen ama arada kalmışlığın daha da ötesinde kişi için daha önemli anlamlar taşıyan bu dönemi tanımlamak için "Beliren Yetişkinlik" (Emergency Adulthood) kavramı ortaya çıkmıştır (Arnett ve Eisenberg, 2007). Yasalar önünde yetişkin olarak kabul edilen bu kişiler günlük hayatlarında henüz yetişkinlerin alması gereken sorumlulukları almamaktadırlar. Ne çocukluğun bağımlılığı tamamen bırakılmış ne de yetişkin sorumluluğu tümüyle kabul edilmiştir (Atak ve Çok, 2010). Bu dönemdeki bireyler, ergenliği tamamladıklarını belirtirken kendilerini henüz bir yetişkin olarak da tanımlamamaktadırlar (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Arnett' in (2000) beliren yetişkinlik kavramıyla benzerlik gösteren bir diğer kavram da Dan Kiley' in (1983) Peter Pan Sendromu olarak ifade ettiği büyüme korkusudur. J. M. Barrie' nin "Peter Pan ya da Büyümeyen Çocuk" adı ile 1904'te sahnelemeye başladığı oyun, 1911 yılında "Peter Pan ve Wendy" adı ile romanlaştırılmıştır. Psikanalist Dr. Dan Kiley (1983), Barrie' nin yarattığı Peter Pan karakterinden esinlenerek hep çocuk gibi davranan ve büyümeyen kişiler olarak bahsettiği vakalarını Peter Pan Sendromu (PPS) olarak tanımlamıştır. Kiley (1983), Peter Pan Sendromu' nu bir hastalık olarak değil ancak kişinin ruh sağlığını tehdit eden bu sebeple de basit bir rahatsızlıktan ziyade ağır psikolojik bir olgu olarak ele almıştır. Bu psikolojik olgunun yeni bir kavram olduğu, bilinen herhangi bir kategoriye girmediği ancak varlığının da inkar edilemeyeceğini vurgulamıştır.

Kiley'in (1983) tanımladığı Peter Pan Sendromu, 30'lu yaşlar sonrasında da devam eden belki de hiç bitmeyen bir süreçtir. Arnett'e (2000) göre beliren yetişkinliğin ardından sorumluluk sahibi, stabil yaşam tarzı, düzenli iş, evlilik ve ebeveynliği barındıran yetişkinlik dönemi gelirken; yetişkinlik dönemine ulaşıldığında kararsızlıklar, değişimler, sorumsuzluklar da azalmaktadır. Beliren yetişkinlik, yetişkinliğe geçişte bir evre olarak ifade edilirken; Kiley' in (1983) öne sürdüğü Peter Pan Sendromu ise ruh sağlığını da tehdit eden psikolojik bir olgu olarak tanımlanmakta fakat Dünya Sağlık Örgütü tarafından henüz psikolojik bir rahatsızlık olarak kabul edilmemektedir.

Kiley'e (1983) göre yetişkin olamayan, yetişkinlikle çocukluk arasında sıkışıp kalmış kişilerin yaşadığı sorumsuzluk, tedirginlik, yalnızlık, cinsel rol çatışması, narsisizm, şovenizm, sosyal iktidarsızlık, otuzundan sonra ümitsizlik olmak üzere 8 karakteristik özellik bulunmaktadır. Bu kişilerin özellikle 11-12 yaşlarındayken sorumluluktan nefret ettikleri, sorumluluğun insanların onay görmek için uyguladıkları yapmacık bir şey olduğu fikrine sahip oldukları ve sorumluluk duygusunu içselleştiremediklerini ifade etmektedir. Ailelerinde çoğunlukla iletişim problemi olduğu ve özellikle 13-14 yaşlarındayken evdeki bu olumsuz atmosferden daha yoğun şekilde etkilendikleri ve tedirginlik yaşadıkları görülmektedir. 15-16 yaşlarındayken bu kişilerde yalnızlık hissi hakim olabilmekte ayrıca aitliğin ve sevginin alınıp satılabilecek bir şey olduğu inancı gelişebilmektedir. Böylece bu

kişilerde rol yaparak beğeni kazanmaya çalışma, arkadaşlarını satın almaya çalışarak aitlik duygusu elde etmeye çalışma gibi davranışlar görülebilmektedir

Yalnızlık duygularının ardından, 17-18’li yaşlarda ise cinsel rol çatışması ortaya çıkabilmektedir. Bu kişilerin cinsel tavırları genellikle sıcaklıktan yoksundur ve sadece biyolojik doyum arayışı hakimdir. Sosyal açıdan kabul edilebilir davranış baskıları ile uyumsuz aşırı davranışlar arasında gidip gelerek, cinsel rol çatışması yaşamaktadırlar. 19-20’li yaşlarda kusurlarını güvenli bir ortamda öğrenme fırsatı anne ve babası tarafından elinden alınmış olan bu kişiler, “ne pahasına olursa olsun kendimi her zaman yüceltmeliyim” tutumuna sahiptirler. 21-22 yaşlarına geldiklerinde ise bu kişilerden artık yetişkin gibi davranmaları beklenmektedir. Ancak bu kişiler yetişkin becerilerinden yoksundur ve kusurlarını saklamak için kadınları suçlayarak erkek cinsiyetinin taraftarlığını yaptığı cinsiyet şovenizmine başvurumaktadırlar. Çoğunlukla 20’li yaşları devirmelerine karşın sosyal açıdan hareketsizdirler. Aslında içten içe yardım istemekte ancak yeterliliklerine ve mükemmel olduklarına dair gerçek dışı inançları bu yardıma engel olabilmektedir. Tüm bunların sonucunda ise kişi kendini sosyal iktidarsızlığın yoğun olarak yaşandığı bir kriz içinde bulabilmektedir. 40’lı yaşlara gelmiş kişi ya sorumluluktan kaçmış ya da onay görmek için sosyal gereklilikleri yerine getirmiş ancak bu rolün içine tam girememişlerdir. “Hepsi bu mu yani, bana vaat edilen eğlenceyi ne zaman bulacağım?” sorusunu sıkça kendine sormakta ve bunun sonucunda depresyon ve ümitsizlik yaşayabilmektedir.

Arnett’in (2000) beliren yetişkinlik olarak tanımladığı dönemin ise kimlik arayışı, istikrarsızlık, kendine odaklanma, arada kalmışlık, sonsuz olanaklar olarak 5 karakteristik özelliği bulunmaktadır. Beliren yetişkinlik dönemindeki kişiler, kim oldukları ve ne olmak istedikleri, hayattan beklentileri, kendi beceri ve sınırlılıklarını keşfetmeye çalıştıkları bir kimlik arayışı dönemindedirler (Arnett, 2004). Özellikle romantik ilişkilerde, uygun eş bulma ve kariyer alanında da kişisel doyum sağlayacakları işi bulmaya odaklanmaktadırlar. Beliren yetişkinlik, bireylerin kimlik gelişimi için kimlik keşfini tamamladığı bir dönemdir. Gelecekteki planlarını yaparken birçok karmaşık yol izlemekte ve sürekli plan değiştirebilmektedirler. Arkadaş, iş, ev gibi birçok konuda sonsuz seçenekler içinde sürekli değişikliğe gidebilmektedirler. Bütün bu değişkenlikler de kişilerin bu dönemde pek çok kararı kendilerinin almalarını, kendilerine odaklanmalarını ve kendi yaşamlarını yönetmelerini gerektirmektedir. Yetişkin olmanın getirdiği evlenme, çocuk sahibi olma gibi sorumlulukları geciktirme eğilimindedirler. Herhangi bir sorumluluk almadan özgürlüklerini yaşamak istemekte, ailelerinin baskısı ve denetimi olmadan her istediklerini yapabilmeyi verdiği hazzı yaşamaktadırlar. Sadece kendilerine ve kendi ihtiyaçlarına odaklanmışlardır (Arnett, 2000). Aslında beliren yetişkinler bu dönemde, ergenlik döneminde ailelerine bağlı oldukları için yaşayamadıkları ve yetişkin oldukları zaman da başkalarına karşı da sorumlu olacakları için yaşayamayacakları bir özgürlüğü yaşamaktadırlar (Arnett, 2010).

Beliren yetişkinlik, ergenlik ve yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi gibidir. Birey kendisini hem ergen hem de yetişkin olarak veya ne ergen ne de yetişkin olarak tanımlamaktadır. Bu dönemde özerk olan birey, ailesinden ayrı bir yaşam sürebilmektedir. Kendisine ait bir eve geçebilir, ekonomik açıdan bağımsızdır. Kendi kararlarını kendisi verebilir; ancak yine de yetişkin yaşantısının gerektirdiği tüm sorumlulukları almaya hazır değildir (Arnett, 2000). Yetişkinliğe uzanan yolda bir yerlerde olduğunu düşünen kişi için yetişkinliğe ulaşmak zaman alan bir süreçtir (Doğan ve Cebioğlu, 2011). Beliren yetişkinlik döneminde kişiler, geleceğe oldukça iyimser bakılan, rüyaların ve hayallerin gerçekleştirebileceği ve kişilerin istedikleri yaşamı kurabilecekleri imkanlarla dolu bir yaşamın onları beklediği duygusunu taşımaktadırlar (Arnett, 2000). Büyük umutlar ve

yüksek beklentilerin olduğu bu dönemde bireyler karşlarına çıkan pek çok fırsatı en iyi şekilde değerlendirebileceklerine inanmaktadırlar (Arnett, 2004).

Arnett (2000)'in beliren yetişkinlik için tanımlamış olduğu özellikler ile Kiley (1983)'nin Peter Pan Sendromu için tanımladığı özellikler karşılaştırıldığı zaman, arada kalmışlık ile istikrarsızlık; sorumsuzluk ile kendine odaklanma; sosyal iktidarsızlık ile sonsuz olanaklar özellikleri birbiriyle örtüşmektedir.

Beliren yetişkinlik döneminin, yeni bir geç ergenlik gelişim dönemi olarak, ergenlik ve genç yetişkinlikten farklı özellikler taşımasına bağlı olarak 18-25 yaşlar arasında olduğu ileri sürülmektedir. Bazı çalışmalarda ise bu dönemin üst sınırının 28-29 yaşlar olabileceği de öne sürülmektedir (Arnett, 2000). Bu kavrama yönelik teorik altyapılara bakıldığında Erikson'un (1968) gelişim evrelerinde beliren yetişkinlikle ilgili herhangi bir demografik değişkenden bahsetmediği görülmektedir. Ergenliğin uzadığı bu dönemden rol deneyimleme olarak bahseden Erikson (1968), bu dönemin bazı yönleriyle ergenliğe bazı yönleriyle de genç yetişkinliğe benzediğini ancak tam olarak kesinlikle bunların hiçbiri olmadığını ifade etmektedir. Bu dönemde yetişkinliğe ait rolleri üstlenme ve sorumluluklar ertelenmekte fakat bu sorumluluklarla ilgili ergenlikte başlayan rol denemeleri devam etmektedir.

Diğer teorik katkı ise, Levinson (1978) tarafından yapılmıştır. Levinson (1978), 17-33 yaş arası dönemi acemi faz olarak adlandırmıştır. Bu süreçte genç kişi, aşk, iş ve stabil bir yaşam yapısı kurmayla ilgili istikrarsızlıklar yaşayıp durmaktadır. Levinson' un acemi fazı, Erikson' un rol deneyimleri olarak bahsettiği döneme benzerlik göstermektedir (Arnett, 2000).

Bilinen diğer bir kuramsal katkı ise Keniston tarafından (1971) "gençlik teorisi" adıyla literatürde yer almaktadır. Keniston da (1971), Erikson gibi beliren yetişkinliğin ergenlik ve genç yetişkinlik arasında bir dönem olduğundan bahsetmiştir. Keniston (1971) teorisini Amerika'da ve Batı Avrupa'da gençlerin Amerika'nın Vietnam Savaşı'na katılmasını şiddetle protesto ettikleri bir dönemde geliştirmiştir. Bu nedenle gençliği tanımlarken, bu dönemi benlik ve toplum arasındaki gerginliğin yaşandığı ve sosyalleşmenin reddedildiği bir zaman dilimi olarak ele almıştır (Arnett, 2000).

Arnett (2000), beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin yaşamlarını rahat olarak tanımlamalarına rağmen aynı zamanda sınırlı ve durağan bulduklarını da belirtmiştir. Ayrıca bu kişilerin evlenmek, çocuk sahibi olmak ve sabit bir iş sahibi olmak için acele etmediklerini de belirtmiştir. Günümüzde özellikle sanayileşmiş toplumlarda birçok kişinin ergenlikten sonra hemen yetişkinliğe geçmediği ve yetişkinlik öncesi bir hazırlık dönemi yaşadığı (Arnett, 2000) bununla birlikte bazı kişilerde ise bu hazırlık döneminin hiç bitmediği gözlenmektedir. Bu bilgiler ışığında, Büyüme Korkusu Ölçeği'nin geliştirilmesinin temel amacı, beliren yetişkinlik döneminin yaş aralığında bulunmayan, 25 yaşından büyük ve herhangi bir ruhsal bozukluğu olmayan kişilerin yetişkin olmaya karşı takındıkları tutumların ve bu tutumları dolayısıyla da yaşadıkları sorunların daha iyi tanımlanabilmesidir. Bu çalışma kapsamında araştırmacılar tarafından yapılan ulusal ve uluslararası literatür taramasında bu konuyla ilgili geliştirilen bir ölçek bulunamamıştır. Hem gelişim psikolojisi hem de klinik psikoloji alanında işlevsel olabilecek Likert tipi bir ölçeğin geliştirilmesinin literatüre de önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Klinik psikoloji alanında çalışan uzmanlar, büyüme korkusu sebebiyle sıkıntı yaşayan danışanlarının sorunlarını tanımlamak için bu ölçeği kullanarak psikoterapi sürecinde büyüme korkusu ölçeğinin alt boyutlarına yönelik danışana bilişsel ve davranışsal olarak değişim için motivasyon sağlayabileceği düşünülmektedir. Yetişkin olarak topluma sosyal uyum göstermesini sağlamak üzere sorumluluk almak, romantik ilişkileri sürdürebilmek, sosyal ve duygusal yalnızlığı önlemek adına danışanın kendini ifade edebilme

becerilerini geliştirmek ve bu sayede bu kişilerin psikolojik iyi oluşlarını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Betimsel çalışmalarda, ilgilenilen olay, durum, konuya ait değişkenler açıklanmaya çalışılır (Karasar, 2016).

2.2. Çalışma Grubu

Büyüme Korkusu Ölçeği' ni geliştirme çalışmaları kapsamında ölçeğin hazırlanması, yapı geçerliliği ve uyum geçerliliği çalışmaları için İstanbul'da yaşayan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan en az lise mezunu ve üstü eğitim seviyesinde üç çalışma grubuyla çalışılmıştır.

Birinci grupta ölçeğin taslak formunun uygulanması ve yapı geçerliliği çalışmasının yapılabilmesi için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmış, hazırlanan ölçme aracı, 18-35 yaş arası 200 kişiye uygulanmıştır. 101 kadın ve 99 erkekte oluşan bu grubun yaş ortalaması 23.42'dir.

İkinci grupta ölçeğin revize edilmiş formu uyum geçerliliği ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için 18-35 yaş arasında bulunan 463 kişiye uygulanmıştır. 334 kadın ve 129 erkekte oluşan bu grubun yaş ortalaması 24.72'dir. Araştırma örneklemini oluşturan sayının belirlenmesinde, Tabachnick ve Fidell'in (2007) faktör analizi için verdiği ölçütler dikkate alınmıştır. Bu ölçütlere göre faktör analizi için 300 kişi "iyi", 500 kişi "çok iyi" ve 1000 kişi "mükemmel" olarak değerlendirilmektedir.

Üçüncü grupta test tekrar test güvenilirliği için 18-35 yaş arasında bulunan 70 kişiye üç hafta ara ile ölçeğin revize edilmiş formu uygulanmıştır. 35 kadın ve 35 erkekte oluşan grubun yaş ortalaması 24.10'dur.

2.3. Veri Toplama Araçları

Yapı geçerliliği analizinden sonra 14 maddeye indirgenen Büyüme Korkusu Ölçeği, uyum geçerliliği analizlerinin yapılabilmesi için alt boyutlarıyla ilişkili olarak İlişki Bağlılığı Ölçeği (Akın vd. 2013), Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar Ölçeği (Akın vd. 2014), Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği – Kısa Form (Çeçen, 2007)'unun Sosyal İlişkilerde Yalnızlık alt boyutu, Young Şema Ölçeği Kısa Formu (Soygüt vd. 2009) 'nun İç içe Geçme - Bağımlılık alt boyutu ölçekleriyle beraber katılımcılara eş zamanlı olarak uygulanmıştır.

İlişki Bağlılığı Ölçeği. Whatley ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilen, Akın ve arkadaşları (2013) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek toplam 10 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. 7'li Likert tipi olan ölçeğin hem orijinal formunun hem de Türkçe uyarlamasının Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .91'dir. Ölçekten alınan yüksek puan kişinin romantik ilişkisindeki partnerine olan bağlılık düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar Ölçeği. Park ve Rosen (2013) tarafından geliştirilen, Akın ve arkadaşları (2014) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek toplam 10 maddeden ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. 7'li Likert tipi olan ölçeğin orijinal formunu Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları Olumlu tutumlar alt boyutu için .81, Olumsuz tutumlar alt boyutu için .75 ve Korku/Şüpheli alt boyutu için .79 olarak bulunmuştur, Türkçe uyarlamasının güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla .81, .51 ve .77 olarak bulunmuştur. Çalışmada ölçeğin sadece Olumsuz tutumlar alt boyutu kullanılmıştır.

Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği – Kısa Formu. DiTommaso, Brannen ve Best (2004) tarafından geliştirilen, Çeçen (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek toplam 15 maddeden ve üç alt boyuttan

oluşmaktadır. 7'li Likert tipi olan ölçeğin orijinal formunun Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları .87 ile .90 arasında değiştiği bulunmuştur, Türkçe uyarlamada ise Aile ilişkilerinde yalnızlık alt boyutu için .76, Romantik ilişkilerde yalnızlık alt boyutu için .83, Sosyal ilişkilerde yalnızlık alt boyutu için .74 olarak bulunmuştur. Çalışmada ölçeğin Sosyal ilişkilerde yalnızlık alt boyutu kullanılmıştır. Bu alt boyuttan alınan yüksek puan kişinin sosyal ilişkilerindeki yalnızlık boyutunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Young Şema Ölçeği - Kısa Formu. Young ve Brown (1990) tarafından geliştirilen, Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 6'lı likert tipi ölçek 14 şema alanından oluşmaktadır. Ölçek kapsamındaki şema alanlarının oluşturduğu alt boyutların Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları ise .53 - .81 arasında değişmektedir. Çalışmada ölçeğin 9 maddeden oluşan İç içe geçme / Bağımlılık alt boyutu kullanılmıştır.

2.4. Büyüme Korkusu Ölçeği'ni Geliştirme Süreci

Çalışmanın ilk aşamasında büyüme korkusu ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılarak, büyüme korkusu yaşayan kişilerin özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda Kiley'in (1983) ileri sürdüğü "Peter Pan Sendromu" kavramı altında değiştiği büyüme korkusu yaşayan kişilerin özellikleri ve gelişim psikolojisi alanında Arnett'in (2000) "Beliren Yetişkinlik", Levinson'un (1978) "Acemi Faz", Keniston'un (1971) "Gençlik Teorisi", Erikson'un (1968) "Rol Denemeleri" kavramları üzerinden tanımladıkları özellikler göz önünde bulundurularak büyüme korkusunu ölçebileceği düşünülen ifadeler belirlenmiştir. Böylece ölçekte kullanılabilir 34 ifadeyi içeren madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan 34 maddelik bir deneme formu, uzman görüşleri alınmak üzere Psikoloji alanından 6 uzmanın görüşüne sunulmuş; biçim, anlaşılabilirlik ve uygunluk açısından değerlendirme yapmaları istenmiştir. Uzmanların uygun görmedikleri maddeler için boşluğa gerekçe ve yeni önerilerini belirtmeleri istenmiştir. Uzmanlardan gelen geri bildirimler sonucunda ölçekten 14 madde çıkarılmış ve maddelerde anlaşılabilirliği artırıcı düzenlemeler yapılmıştır. Bu çalışmanın sonrasında 20 maddelik bir form oluşturulmuştur. Bu form, cevapların "Kesinlikle Katılıyorum (5)", "Katılıyorum (4)", "Kararsızım (3)", "Katılmıyorum (2)" ve "Kesinlikle Katılmıyorum (1)" şeklinde 5'li likert tipi bir ölçek şeklinde düzenlenmiştir.

Ölçeğe verilen cevapların gizliliği ve çalışmanın gönüllülük esasına dayandığını belirtmek üzere çalışmaya katılan kişilere bilgi ve onam formu verilmiştir.

Birinci aşamada 20 maddelik ölçek 101 kadın, 99 erkek toplam 200 kişiye uygulanmıştır. Bu uygulama doğrultusunda "Büyüme Korkusu Ölçeği"nin yapı geçerliğini belirlemek için oblimin döndürme ile temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Faktörlerin birbiriyle ilişkili olduğu düşüncesi üzerine kurulu olan eğik döndürmede oblimin yöntemi kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2014).

İkinci aşamada, AFA ile ortaya konulan ve 14 maddeye indirgenen yapının doğruluğunun Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) ile test edilebilmesi için birinci aşamadan farklı örneklem olan 463 kişiye 14 maddelik form uygulanmış ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Bu aşamada katılımcılara Büyüme Korkusu Ölçeği'nin yanında ölçeğin 4 alt boyutu ile benzer ölçek geçerliliğinin ölçülmek istendiği İlişki Bağlılığı Ölçeği, Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar Ölçeği, Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği Kısa – Formu (Sosyal ilişkilerde yalnızlık alt boyutu), Young Şema Ölçeği – Kısa Formu (İç içe geçme bağımlılık alt boyutu)'ndan oluşan diğer 4 ölçek de verilmiş ve Pearson Korelasyon Analizi ile benzer ölçek geçerliliğine bakılmıştır. Ölçeğin alt boyutları ve toplam güvenilirlikleri için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır.

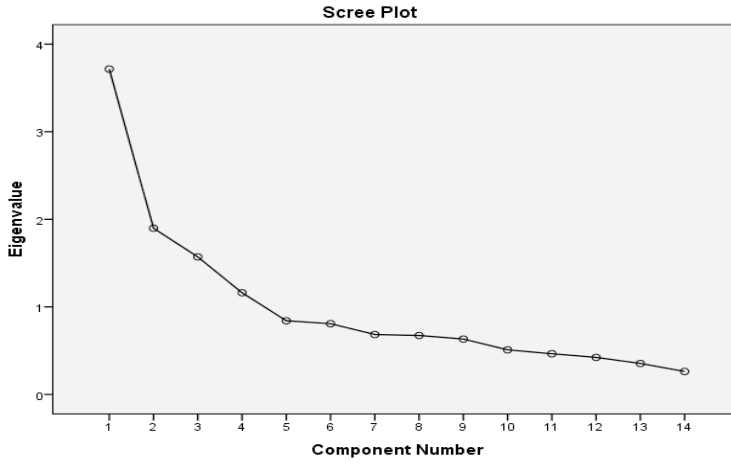
Üçüncü aşamada ise, test tekrar test güvenilirlik puanını belirlemek için Büyüme Korkusu Ölçeği 70 kişiye üç hafta ara ile iki defa uygulanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Ölçeğin Geçerliliğine İlişkin Bulgular

Büyüme Korkusu Ölçeği taslak formu oluşturulurken ölçeğin dört boyutlu olabileceği ön görülerek maddeler yazılmıştır. Boyut sayısı sınırlanmadan yapılan temel bileşenler analizi sonucunda Şekil 1’de görüldüğü üzere, BKÖ beklenilene uyumlu olarak 4 faktörlü görülmektedir.

Şekil 1. Scree Plot

Ölçeğin faktör yapısını belirleyebilmek için Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Büyüköztürk’e (2014) göre açımlayıcı faktör analizi, değişkenler arasındaki ilişkiden yola çıkarak faktör bulmaya yönelik bir işlemdir. Ölçeğin faktör analizi sonucunda ortaya çıkan faktör yükleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. 20 Maddelik Büyüme Korkusu Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
S15	.635		.201	
S20	.549			.226
S3	.522			.131
S5	.473		.168	.246
S4	.452		.179	
S17	.436		.301	
S7	.400		.146	.189
S11	.381	.145	.164	.108
S8				
S14		.778		
S16		.714	.166	
S12		.597		.119
S19	.157		.742	.122
S9			.517	
S13			.145	
S1			.104	
S18			.256	.819
S6	.178			.715
S2				.673
S10		.116		.225

AFA sonucunda Örüntü (Pattern) Matrisi incelendiğinde; faktör yükleri .30'un altında bulunan 1., 8., 10., 13. maddeler ölçek dışı bırakılmıştır. Büyüköztürk'e (2014) göre faktör yük değeri .30'a kadar indirilebilir. Ayrıca 9. ve 19. maddeler teorik olarak farklı bir boyutu ölçmek üzere yazıldıkları için ölçek dışı bırakılmışlardır. Maddeler atıldıktan sonra elde edilen 14 maddelik ölçeğin AFA sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

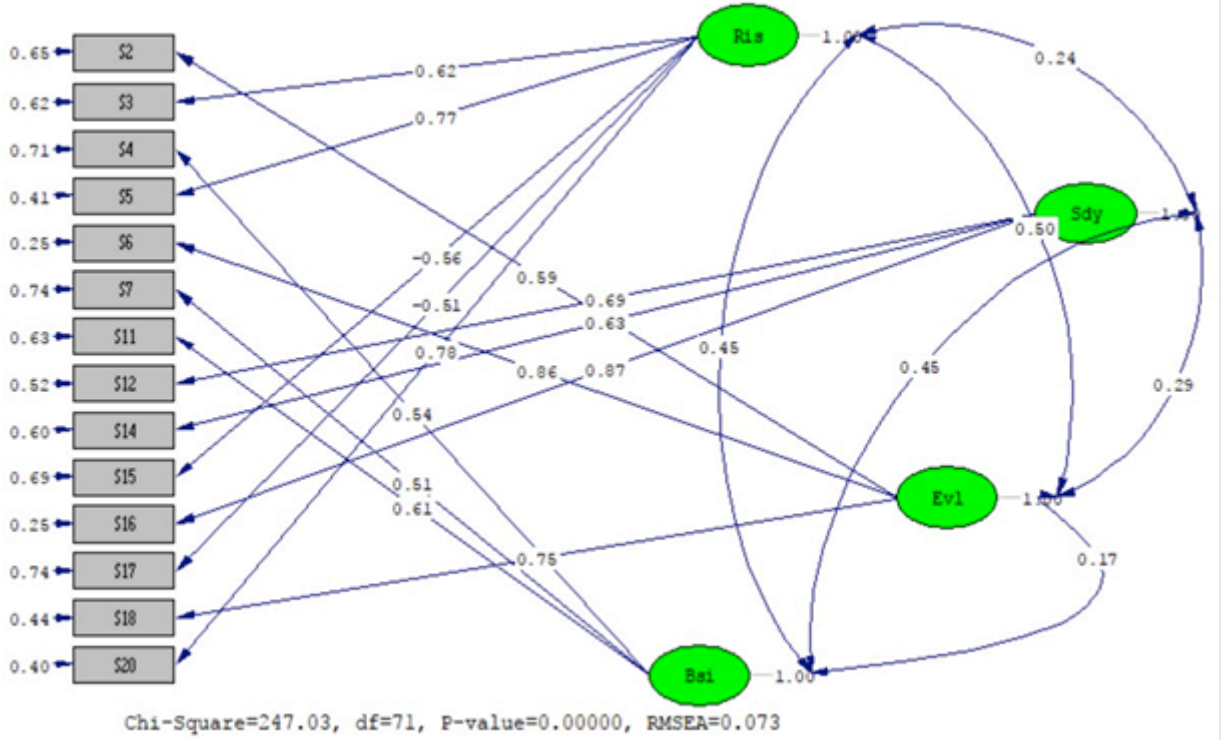
Tablo 2. 14 Maddelik Büyüme Korkusu Ölçeği Açımlayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Madde	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4
S15	.796			
S17	.578			
S3	.465		.105	.128
S5	.414		.220	.104
S20	.370		.250	.270
S14		.730		.123
S16		.713		
S12	.128	.684		
S18			.820	
S6			.809	
S2			.630	
S11		.104		.520
S7				.518
S4	.174		.140	.332

Maddeler çalışma dışı bırakıldıktan sonra Örüntü Matrisi incelendiğinde; madde atılmasına gerek olmadığı bulunmuştur. Tablo 2'ye göre yapılan AFA sonucunda KMO değeri 0.763 olarak bulunmuştur. Büyüköztürk'e (2014) göre faktör analizi uygulanabilmesi için minimum KMO değerinin 0.60 olması gerekmektedir. AFA sonucunda bulunan KMO değerinin örneklem büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin dört faktörlü olduğu görülmektedir. Faktörlerden birincisi ölçeğe ilişkin toplam varyansın %24.75'ini, ikinci faktör %13.56'sını, üçüncü faktör %11.07'sini ve dördüncü faktör %8.76'sını açıklamaktadır. Dört faktörün toplam açıkladıkları varyans %58.16'dır.

AFA sonucuna göre ölçeğin birinci faktörünün beş maddeden (15, 17, 3, 5, 20), ikinci faktörünün üç maddeden (12, 14, 16), üçüncü faktörün üç maddeden (2, 6, 18) ve dördüncü faktörün üç maddeden (4, 7, 11) oluştuğu belirlenmiştir. Faktörlerde yer alan maddelerin faktördeki yük değerlerinin birinci faktörde .370-.796 arasında, ikinci faktörde .684-.730 arasında, üçüncü faktörde .630-.820 arasında, dördüncü faktörde .332-.520 arasında değişmektedir. Faktörlere maddelerin içerikleri dikkate alınarak isim verilmiştir. Birinci faktöre "Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma", ikinci faktöre "Sosyal Duygusal Yalnızlık", üçüncü faktöre "Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar", dördüncü faktöre "Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma" ismi verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ile oluşan dört boyutlu yapı doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile sınanmış ve elde edilen sonuçlar Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 2. Büyüme Korkusu Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Standardize Yük Bulguları

14 madde ve 4 alt boyuttan oluşan Büyüme Korkusu Ölçeği için Doğrulayıcı Faktör Analizi değerlendirildiğinde; maddelerin faktör yüklerinin Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma (Ris) alt boyutu için 0.51-0.78, Sosyal Duygusal Yalnızlık (Sdy) alt boyutu için 0.63-0.87, Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar (Evi) alt boyutu için 0.59-0.75, Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma (Bsi) alt boyutu için 0.51-0.61 arasında değiştiği gözlenmiştir. Hata varyansları ise 0.25 ile 0.74 arasında değişmektedir.

12., 14., ve 16. Maddelerin Sdy (Sosyal Duygusal Yalnızlık) boyutuna, 3., 5., 15., 17., 20. maddelerin Ris (Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma) boyutuna, 2., 6., 18. maddelerin Evi (Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar) boyutuna ve 4., 7., 11. maddelerin ise Bsi (Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma) boyutuna yüklendikleri görülmektedir. Bu doğrultuda DFA sonuçlarının önceki aşamada farklı örnekleme ait AFA sonuçları ile uyum gösterdiği görülmektedir.

Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarını geçerli kabul edebilmek için modele ait uyum iyiliği değerlerinin yeterlilik göstermesi gerekmektedir. Uyum İyiliği İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI) ve Fazlalık Uyum İndeksleri'nin (Incremental Fit Index, IFI) 0.90'dan büyük değerlerde olması yeterli düzeyde uyumun olduğunu, değerlerin 0'a yaklaşmasının kötü, 1'e yaklaşmasının ise mükemmel uyum gösterdiği, Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü (Standardized Root Mean Square Residuals, SRMR) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü'nün (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA) ise 0.05'ten küçük olmasının iyi uyumu, 0.08'in altında olması ise kabul edilebilir bir uyum iyiliğini, ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının ise 5'in altında olmasının iyi uyumu gösterdiği belirtilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010; Kline, 2010; Schumacker ve Lomax, 2004; Şimşek, 2007; Tabachnick ve Fidell, 2007; Yılmaz ve Çelik, 2009).

DFA sonucunda uyum indeksi değerleri RMSEA=0.073, GFI=0.93, CFI=0.93, IFI=0.93, SRMR= 0,056 olarak bulunmuştur. GFI, CFI ve IFI'nın .90 ve üzeri olması, SRMR'nin 0.10'un altında olması ve RMSEA'nın ise $0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$ arasında olması modelin kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğunu göstermektedir. Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının ($247.03/71=3.479$) 5'in altında yeterli düzeyde bir değere sahip olduğu ve anlamlı olduğu görülmüştür (N=463, p=0.000). DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde, modelin uyumlu olduğu görülmektedir.

Örnekleme grubunda doğrulayıcı faktör analizine alınan maddelerin t değerleri 8.87 ile 19.47 arasında değişmekte olup, istatistiksel olarak anlamlıdır

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda Şekil 1'de görülen alt boyutlara ilişkin korelasyon sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3. Alt Boyutlar Arası Korelasyonlar

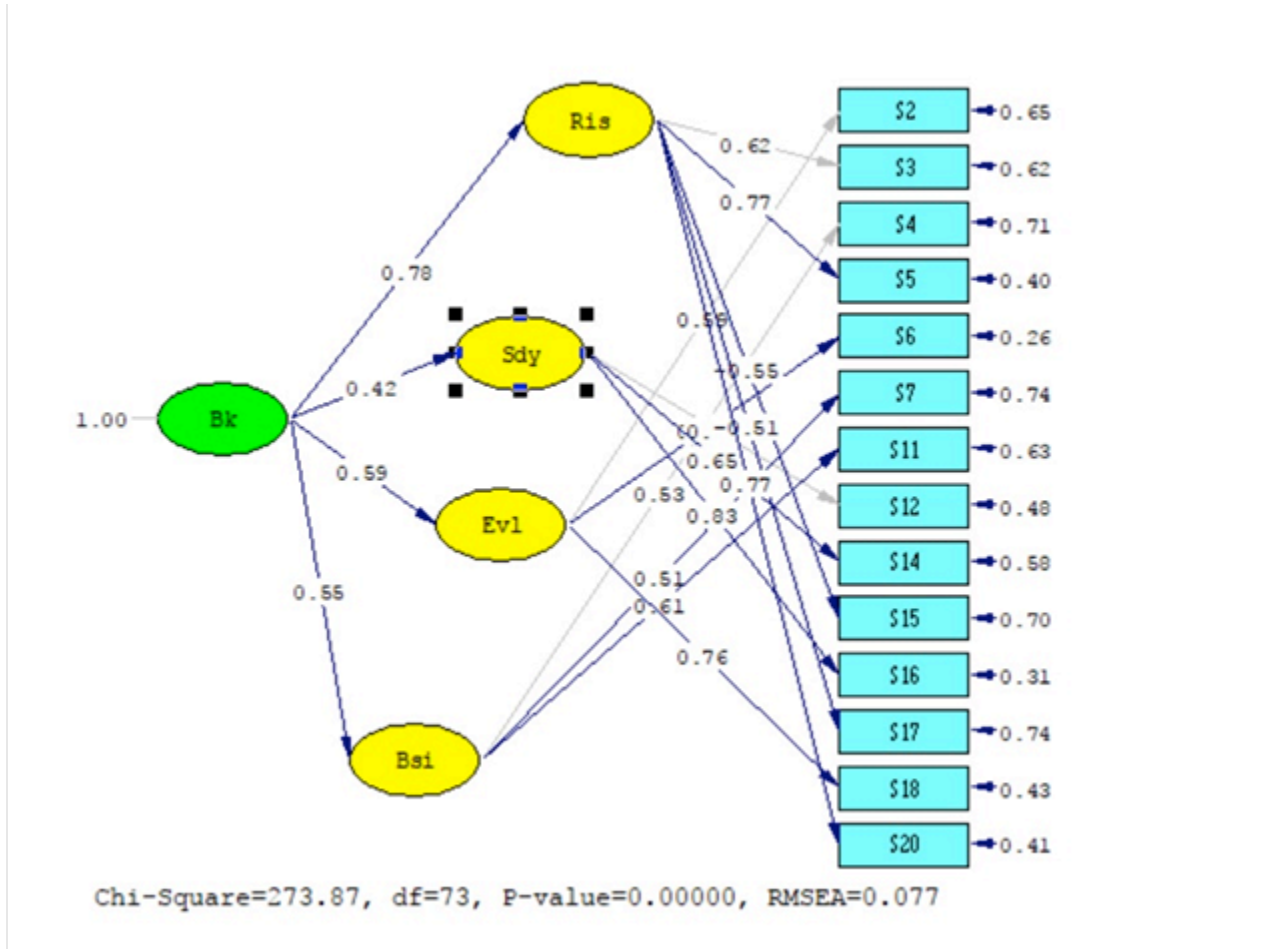
Faktörler	RİS	SDY	BSİ	EVL
RİS	1.00	0.24*	0.45*	0.50*
SDY		1.00	0.45*	0.29*
BSİ			1.00	0.17*
EVL				1.00

*p> 0.05

SDY: Sosyal Duygusal Yalnızlık Alt Boyutu, RİS: Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma alt boyutu, EVL: Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar alt boyutu, BSİ: Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma alt boyutu

Modelin kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğu bulgusunu veren DFA sonrasında ikinci düzey DFA yapılmıştır. İkinci düzey DFA sonuçları Şekil 3'te yer almaktadır.

Şekil 3. İkinci Düzey DFA Sonuçları

Yapılan ikinci düzey DFA sonuçlarına göre Şekil 2'de görüldüğü üzere alt boyutların faktör yükleri 0.42 ile 0.78 arasında değişmektedir. İkinci düzey DFA sonucunda, uyum indeksi değerleri RMSEA=0.077, GFI=0.92, CFI=0.92, IFI=0.92, SRMR= 0.065 olarak bulunmuştur. GFI, CFI ve IFI'nın 0.90 ve üzeri olması, SRMR'nin 0.10'un altında olması ve RMSEA'nın ise $0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$ arasında olması modelin kabul edilebilir uyum düzeyinde olduğunu göstermektedir. Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranının ($273,87/73=3,752$) 5'in altında yeterli düzeyde bir değere sahip olduğu ve anlamlı olduğu görülmüştür (N=463, p=0.000). DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeksleri incelendiğinde, modelin uyumlu olduğu görülmektedir. DFA'ya alınan alt boyutların t değerleri 5.92 ile 8.76 arasında değişmekte olup, istatistiksel olarak anlamlıdır.

3.2. Benzer Ölçek Geçerliliği

Büyüme Korkusu Ölçeği'nin geliştirilmesi sürecinde yordama geçerliliği çalışması kapsamında geliştirilen ölçeğin alt boyutlarıyla bu alt boyutlarla ilişkili olarak katılımcılara eş zamanlı olarak uygulanmış olan diğer 4 ölçek arasındaki korelasyon hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Sosyal Duygusal Yalnızlık alt boyutu ile Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği – Kısa Formu'nun Sosyal İlişkilerde Yalnızlık alt boyutu [SDÖY(SİY)] arasındaki korelasyonun .55; Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma alt boyutu ile İlişki Bağlılığı Ölçeği (İBÖ) arasındaki korelasyonun -.55; Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar alt boyutu ile Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar Ölçeği'nin Olumsuz Tutumlar alt boyutu [EYGT(OT)] arasındaki korelasyonun .52; Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma alt boyutu ile Young Şema Ölçeği Kısa

Formu' nun İç içe Geçme – Bağımlılık alt boyutu [YSÖ(İGB)] arasındaki korelasyonun .31 olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. BKÖ Alt Boyutlarının Benzer Ölçeklerle Korelasyonu

	SDY	RİS	EVL	BSİ
SDYÖ(SİY)	.55			
İBÖ		-.55		
EYGT(OT)			.52	
YSÖ(İGB)				.31

*p> 0.05

SDY: Sosyal Duygusal Yalnızlık Alt Boyutu, RİS: Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma alt boyutu, EVL: Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar alt boyutu, BSİ: Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma alt boyutu
SDÖY(SİY): Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği – Kısa Formu'nun Sosyal İlişkilerde Yalnızlık alt boyutu, İBÖ: İlişki Bağlılığı Ölçeği, EYGT(OT): Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar Ölçeği'nin Olumsuz Tutumlar alt boyutu, YSÖ(İGB): Young Şema Ölçeği Kısa Formu' nun İç içe Geçme – Bağımlılık alt boyutu

3.3. Güvenirlige İlişkin Bulgular

14 maddelik ölçeğin güvenilirlik analizi için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Tablo 3'te görüldüğü üzere ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları alt boyutlar için .52 ile .75 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümü için elde edilen iç tutarlılık katsayısı ise .75 olarak belirlenmiştir. Güvenirlik katsayısında .70 civarındaki değerlerin ise yeterli olduğu belirtilmektedir (Kline, 2010).

Madde toplam puan korelasyon analizinde, madde ile toplam ya da madde ile faktör arasındaki korelasyonunun negatif olmaması ve 0.20'den yüksek olması beklenmektedir (Aktürk ve Acemoğlu, 2007). Tablo 4 'te görüldüğü üzere, ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyonu .24 ile .56 arasında değişmektedir.

Test tekrar test güvenilirlik puanını belirlemek için ölçek 3 hafta ara ile 70 öğrenciye iki kere uygulanmış ve bu iki uygulamadan elde edilen korelasyon katsayılarının ölçeğin bütünü için .97, romantik ilişkilerde mükemmelliyetçilik alt boyutu için .92, sosyal duygusal yalnızlık alt boyutu için .95, romantik ilişkiyi sürdürmede zorlanma alt boyutu için .97, evlenmeye karşı olumsuz tutumlar alt boyutu için .97, bağımsız yaşama hazırlık ve sorumluluğu içselleştirmede zorlanma alt boyutu için .98 olduğu bulunmuştur.

Elde edilen değerler, bu ölçeğin 18 - 35 yaş arası kişilerde büyüme korkusunu ölçme konusunda güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Alt Boyut	Madde No	Madde	Madde Toplam Korelasyonu
Sosyal Duygusal Yalnızlık N: 463 Cronbach Alpha: .74	S12	Arkadaş çevrem içinde kendimi her zaman tam olarak o grubun içinde ve o gruba ait hissedirim.	.305
	S14	Arkadaş çevrem içinde genelde kendimi onlardan daha farklı hissedirim.	.296
	S16	Arkadaş çevrem içinde çoğu zaman kendimi yalnız ve daha dışarıda hissedirim.	.422
Romantik İlişkiyi Sürdürmede Zorlanma N: 463 Cronbach Alpha: .73	S3	Romantik ilişkideki partnerine karşı uzun süre yoğun duygular hissedip, mutlu olan çiftlere genellikle şaşırım.	.469
	S5	Romantik ilişkilerde, partnerime karşı olan ilk baştaki arzum ve duygularım genelde çok uzun sürmez, hevesim çabuk kaçır.	.478
	S15	Romantik ilişkiyi sürdürmek ve ilişkinin sorumluluklarını almak, benim için zor değildir.	.315
	S17	Romantik ilişkilerim genellikle uzun sürelidir.	.249
	S20	Romantik ilişkiyi sürdürmek ve ilişkinin sorumluluklarını almak, benim için çoğu zaman sıkıcıdır.	.561
Evliliğe Karşı Olumsuz Tutumlar N: 463 Cronbach Alpha: .75	S2	Evlenmek ve çocuk sahibi olmak için çabalamayı genellikle mantıklı bulmam.	.295
	S6	Çocuk sahibi olmak ve evlenmek benim için gerçekleştirilmesi zor ve bunaltıcıdır.	.507
	S18	Evlenmek ve çocuk sahibi olmayı ertelemenin daha mantıklı olduğuna inanırım.	.403
Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma N: 463 Cronbach Alpha: .52	S4	Çok fazla sorumluluk almanın hayattan keyif almayı engellediğine inandığım için, genellikle sorumluluklardan uzak durmaya çalışırım.	.268
	S7	Sorumlulukları yerine getirmek benim için en çok patronum ya da önemseydiğim önemli kişilerle aramı iyi tutmak için önemlidir.	.246
	S11	Tüm sorumluluklarını eksiksiz yerine getiren insanların çoğunlukla başkalarının onayını almak ve gözüne girmek için böyle davrandıklarını düşünürüm.	.287

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, son yıllarda yaşam boyu gelişim anlayışı kapsamında uzamış bir ergenlik dönemi gibi de ortaya çıkan ama bireylerin ergenlerden farklı olarak fiziksel gelişimlerini tamamladığı ve 18 yaşından büyük olmanın getirdiği yasal haklara da sahip olduğu (Doğan ve Cebioğlu, 2011) ancak yetişkinliğin getirdiği sorumlulukları da almaktan kaçınarak büyüme korkusu yaşadığı ve genellikle 18-35 yaş arasını kapsayan bu duygusal ve sosyal ikilemi belirlemek amacıyla 4 alt boyuttan oluşan 14 maddelik bir ölçek geliştirilmiştir.

“Büyüme Korkusu Ölçeği” olarak adlandırılan beşli likert tipi ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70, en düşük puan 14’tür. Ölçekten alınan yüksek puan bireyin büyüme korkusu düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları Sosyal-Duygusal Yalnızlık, Romantik İlişkileri Sürdürmede Zorlanma, Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar, Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma olarak tanımlanmıştır.

Sosyal-Duygusal Yalnızlık alt boyutu toplam 3 maddeden (12, 14, 16), Romantik İlişiyi Sürdürmede Zorlanma alt boyutu toplam 5 maddeden (3, 5, 15, 17, 20), Evlenmeye Karşı Olumsuz Tutumlar alt boyutu toplam 3 maddeden (2, 6, 18), Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma alt boyutu toplam 3 maddeden (4, 7, 11,) oluşmaktadır. Bu maddeler içinde 12., 15. ve 17. maddeler ters yönde puanlanmaktadır.

DFA sonucuna göre ölçeğin faktör yükleri .51 ile .87 arasında değişmektedir. Ölçeğin bütünü için elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .75 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları ise .52 ile .75 arasında değişmektedir. Ölçeğin dördüncü alt boyutu olan Bağımsız Yaşama Hazırlık ve Sorumluluğu İçselleştirmede Zorlanma’da bu boyutu temsil eden maddelerin faktör yüklerinin (0.51-0.61 arasında) beklenen düzeyde olmasına rağmen, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının .52 olarak bulunmasının nedeni olarak, bu boyutu temsil eden maddelerin hem bağımsız yaşama hazırlığı hem de sorumluluğu içselleştirmede zorlanmayı ölçecek şekilde iki kavramı da temsil etmesi olduğu varsayılmaktadır. Bu durumun sebeplerinden bir diğeri olarak, örneklem grubunun benzer sosyokültürel özellikleri taşıması da düşünülebilir. Ayrıca bu boyutta, olumlu sözcüklerle olumsuz anlam içeren maddeler bulunmaktadır: “Çok fazla sorumluluk almanın hayattan keyif almayı engellediğine inandığım için, genellikle sorumluluklardan uzak durmaya çalışırım.”, “Sorumlulukları yerine getirmek benim için en çok patronum ya da önemsendiğim önemli kişilerle aramı iyi tutmak için önemlidir” . Bu maddelerden yüksek puan almak, sorumluluğu içselleştirmeme olarak olumsuz bir anlam taşımaktadır. Ancak sosyal arzulanırlık sebebiyle kişilerin kendilerini dürüst şekilde ifade etmemeleri durumunu önlemek amacıyla bu maddeler olumsuz anlam taşımalarına karşın, olumlu sözcükler içerecek şekilde tasarlanmıştır. Bu durumun da iç tutarlılığı olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu boyutun güvenilirlik değerinin beklenenin altında olması çalışmanın sınırlılıklarındandır. İleriki çalışmalarda farklı örneklem gruplarında bu boyutun güvenilirlik analizinin tekrar yapılması önerilmektedir.

AFA ve DFA sonuçları da ölçeğin geçerliliğini doğrulamıştır. Sonuç olarak, geçerlilik ve güvenilirlik analizleri de bu ölçeğin konuyla ilgili yapılacak çalışmalarda uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Özellikle klinik psikoloji ve gelişim psikolojisi alanlarında Büyüme Korkusu Ölçeği’nin kullanılması günümüzde yaşı genç yetişkinlik dönemine denk gelen ancak büyüme korkusu yaşayan ve yetişkin olmanın gerektirdiği sorumlulukları gerçekleştiremeyen bireylerin yetişkin olmakla ilgili yaşadıkları sıkıntıların yaşlarına ait gelişim döneminin özellikleri ile mi yoksa bundan bağımsız olarak büyüme korkusu kavramı ile mi daha iyi açıklandığı hakkında bilgi sağlaması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda da hem klinik hem de gelişim psikologları

çalışma alanlarında bu ölçeği kullanmalarının ilgili literatüre de oldukça katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Hem klinik hem de gelişim psikologları Büyüme Korkusu Ölçeği'nin alt boyutlarını gözeterek kişilerin yetişkin olmaya dair davranışlarını arttırmaya yönelik çalışma hedefleri belirleyebilirler. Bağımsız yaşama hazırlık, sorumluluğu içselleştirme, romantik ilişkileri sürdürebilme gibi alt boyutlarla ilgili hedef davranışlar belirlenerek, kişinin psikolojik iyi oluşunun arttırılabileceği düşünülmektedir. İlerideki çalışmalarda da Büyüme Korkusu ile psikolojik iyi oluş başta olmak üzere, ruh sağlığı sürekliliği gibi kavramlarla olan ilişkisine yönelik çalışmalar yapılmasının da literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, A., Demir, O., Kaymaz, B., Yalnız, A., Demirci, İ. ve Akın, U. (2013, Temmuz). *Turkish version of the Relationship Involvement Scale*. 13th European Conference on Personality, Stockholm, İsveç. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/264553604_Turkish_version_of_the_Relationship_Involvement_Scale-Iliski_Bagliligi_Olcegi_Turkce_Formu
- Akın, A., Sarıçam, H., Yıldız, B., Akın, Ü., Kaya, M., Denizalan, G.D., Pezük, B., Çebiş, T. ve Yılmaz, E. (2014, Mayıs). *Evliliğe Yönelik Genel Tutumlar Ölçeğinin Türkçe Formunun psikometrik özellikleri*. II. Kadın Araştırmaları Sempozyumu, Eskişehir, Türkiye. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/profile/Hakan_Saricam2/publication/264554882_Evlilige_Yonelik_Genel_Tutumlar_Olceginin_Turkce_Formunun_psikometrik_ozellikleri
- Aktürk, Z. ve Acemoğlu H. (2007). Sağlık çalışanları için araştırma ve pratik istatistik, örnek problemler ve SPSS çözümleri. http://tipegitimi.atauni.edu.tr/userfiles/files/istatistikKitapBaski2_s16.pdf adresinden edinilmiştir. Erişim tarihi: 14 Haziran 2017.
- Arnett, J.J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.
- Arnett, J.J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University Press.
- Arnett, J.J. ve Eisenberg, N. (2007). Introduction to the special section: Emerging adulthood around the world. *Child Development Perspectives*, 1(2), 66-67.
- Arnett, J.J. (2010). Oh, Grow up! Generational grumbling and the new life stage of emerging adulthood – Commentary on Trzesniewski & Donnellan. *Perspectives on Psychological Science*, 5(1), 89-92.
- Atak, H. (2005). Beliren yetişkinlik: Yeni bir yaşam döneminin Türkiye'de incelenmesi. (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Atak, H. ve Çok, F. (2010). Beliren yetişkinlik (Emerging adulthood): İnsan yaşamında yeni bir dönem. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(1), 39-50.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çeçen, A.R. (2007). The Turkish short version of the Social and Emotional Loneliness Scale for Adults (SELSA-S): Initial development and validation. *Social Behavior and Personality*, 35(6), 717-734.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- DiTommaso, E., Brannen, C. ve Best, L.A. (2004). Measurement and validity characteristics of the short version of The Social and Emotional Loneliness Scale for adults. *Educational and Psychological Measurement*, 64(1), 99-119.
- Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11-21.
- Erikson, E.H. (1968). *Identity: Youth, and crisis*. New York: Norton.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın.
- Keniston, K. (1971). Psychological development and historical change. *The Journal of Interdisciplinary History*, 2(2), 329-345.
- Kiley, D. (1983). *The Peter Pan Syndrome: Men who have never grown up*. New York: Dodd Mead.
- Kline, R. B. (2010). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Press.
- Levinson, D.J. (1978). *The seasons of a man's life*. New York: Knopf.
- Özgüngör, S. (2009). Postmodern değerler, kimlik oluşumu ve yaşam doyumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9(31), 32-42.
- Park, S. S. ve Rosén, L. A. (2013). The marital scales: Measurement of intent, attitudes, and aspects regarding marital relationships. *Journal of Divorce & Remarriage*, 54(4), 295-312.
- Schumacker, R. E. ve Lomax, R. G. (2004). *A beginner's guide to structural equation modeling*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Ass.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A. ve Çakır, Z. (2009). Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesi: Young Şema Ölçeği Kısa Form-3'ün psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 75-84.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tabachnick, B.G. ve Fidell, L.S. (2007). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Whatley, M., Little, G.M. ve Knox, D. (2006). A Scale to Measure College Student Relationship Involvement. *College Student Journal*, 40(1), 55-62.
- Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi-I*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Young, J. E. ve Brown, G. (1990). *Young Schema Questionnaire: Special Edition*. New York: Schema Therapy Institute.